

Άσκηση Ακοής – Σολφέζ – Ρυθμική Αγωγή I

ΤΜΕΤ, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Μάθημα 2^ο

Μόνικα Ανδριανοπούλου

Το τονικό μουσικό σύστημα

Ανασκόπηση
στοιχείων θεωρίας
(Μελωδικές
σημειώσεις, σελ.5-6)

Φθογγικό υλικό Ευρωπαϊκής κλασικής μουσικής:

↳ Φυσικές νότες, ή διατονικοί φθόγγοι τής Ντο μείζονας (7):

ντο, ρε, μι, φα, σολ, λα, σι (λευκά πλήκτρα πιάνου)

↳ Χρωματικοί φθόγγοι τής Ντο μείζονας (5):

ντο \sharp , ρε \sharp , φα \sharp , σολ \flat , λα \sharp , ή: ρε \flat , μι \flat , σολ \flat , λα \flat , σι \flat (μαύρα πλήκτρα πιάνου)

↳ Εναρμόνιοι φθόγγοι:

ντο \sharp -ρε \flat , ρε \sharp -μι \flat , φα \sharp -σολ \flat , σολ \sharp -λα \flat , λα \sharp -σι \flat , και: μι-φα \flat , φα-μι \sharp , σι-ντο \flat , ντο-σι \sharp

↳ Σημεία αλλοιώσεων:

Δίεση: \sharp , Υφέση: \flat , Αναίρεση: \natural , Διπλή δίεση: \times , Διπλή ύφεση: $\flat\flat$

Ανασκόπηση στοιχείων
θεωρίας
(Μελωδικές
σημειώσεις, σελ.5-6)

ΝΤΟ#/ΡΕb - ΡΕ#/ΜΙb - ΦΑ#/ΣΟΛb - ΣΟΛ#/ΛΑb - ΛΑ#/ΣΙb

ΝΤΟ - ΡΕ - ΜΙ - ΦΑ - ΣΟΛ - ΛΑ - ΣΙ - ΝΤΟ
(C D E F G A B C)

Νότες & κλειδιά

Οι ακριβείς ονομασίες των νοτών (του πιάνου) σύμφωνα με την περιοχή τους:

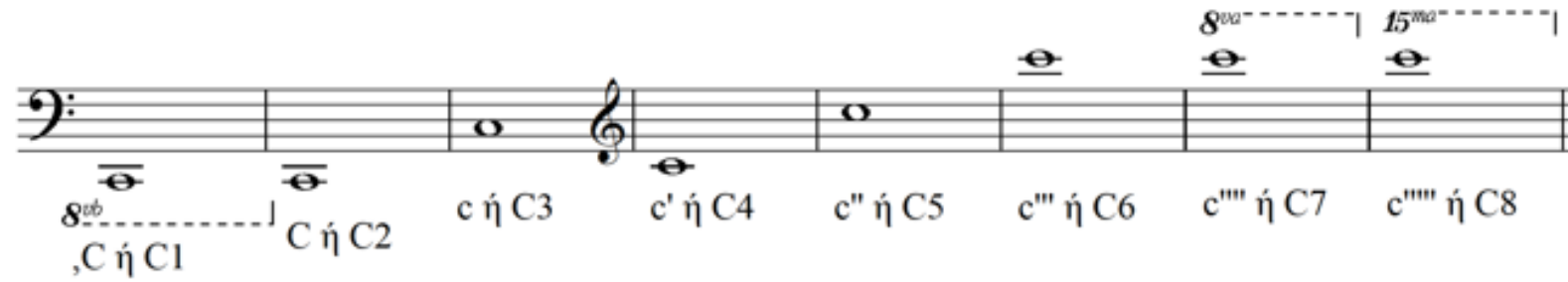
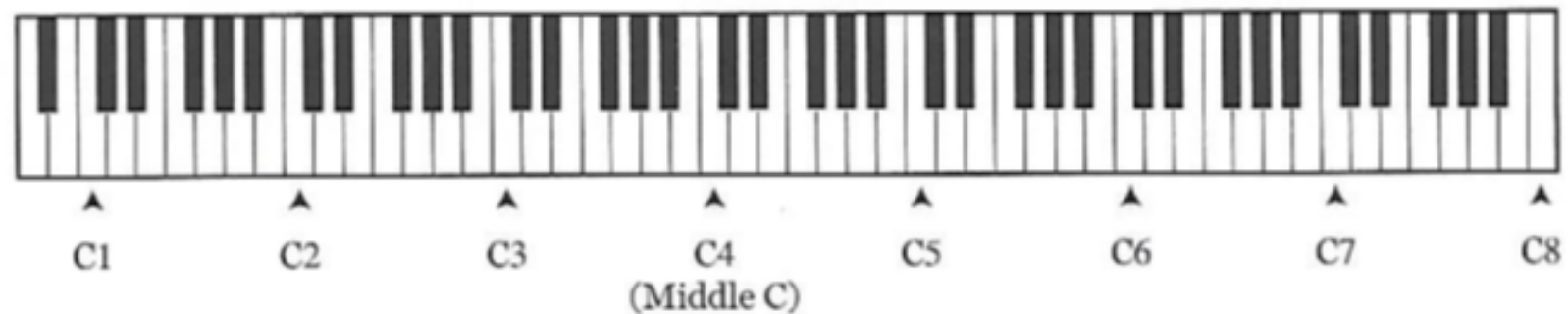

FIGURE 1.2: Full piano keyboard, with octave designations

(Απεικόνιση των πλήκτρων τού πιάνου: Piper Clendinning & West Marvin, 2005, σελ.15)

Η νότα ντο (C4 ή c') στα κλειδιά σολ, ντο & φα:

κλειδί του σολ
κλειδί της mezzo soprano
κλειδί του τενόρου
κλειδί του μπάσου
κλειδί της soprano
κλειδί της alto
κλειδί του βαρύτονου

The image shows a single musical staff with a treble clef on the left and a bass clef on the right. The staff is divided into eight measures by vertical bar lines. Each measure contains a single note, which is the note C4 (Do). The clef for each measure is indicated by a symbol above or below the staff: a downward arrow for the top four measures and an upward arrow for the bottom three measures. The notes are positioned on the staff lines as follows: the first measure is on the first line (F-clef), the second on the first space (C-clef), the third on the second space (C-clef), the fourth on the second line (C-clef), the fifth on the first space (C-clef), the sixth on the first line (F-clef), the seventh on the first space (C-clef), and the eighth on the first space (C-clef).

(Πάνω/κάτω από το πεντάγραμμο: Βοηθητικές γραμμές)

The image shows a musical staff with a bass clef on the left and a treble clef on the right. The staff is divided into two sections by a vertical bar line. The first section, on the left, contains five notes on the bass clef staff, each on a different line or space, representing the note C4 (Do) in various positions. The second section, on the right, contains five notes on the treble clef staff, each on a different line or space, representing the note C4 (Do) in various positions.

Πρώτη μορφή
ευρωπαϊκής
μουσικής
σημειογραφίας:
νεύματα

TABLE 1: Neumes of the 10th-11th centuries

name	modern	French	St Gallen	North Spain	Toledo	Catalan	Bologna	Palaeo-Frankish	Breton	Messine	Aqui-tanian	Nonan-tolan
virga	•	┆	/		┌		/		┌			
punctum	•	•	..	•	•••	••	••	..	•
pes	◌◌	┆	┆┆	┆┆┆	┆┆	┆	/	┆:	┆┆	┆┆	┆	!
clivis (flexa)	◌◌	┆	┆	┆^	┆┆	┆	┆	┆:	┆:	┆┆	:	┆
torculus	◌◌◌	┆	┆	┆^	┆	┆	┆┆	┆	┆	┆┆	┆	┆┆
porrectus	◌◌◌	N	N	N┆	~	N	N	~	~	N┆	~	N┆
scandicus	◌◌◌	!	┆	┆┆	┆┆	┆	┆	┆	┆	┆┆	┆	!
climacus	◌◌◌	┆:	┆:	┆:┆	┆:	┆:	┆:	┆:	┆:	┆:	┆:	┆:

Att. Diffusa ē gratia.
Of Offerentur. minor. CO Diffusae.

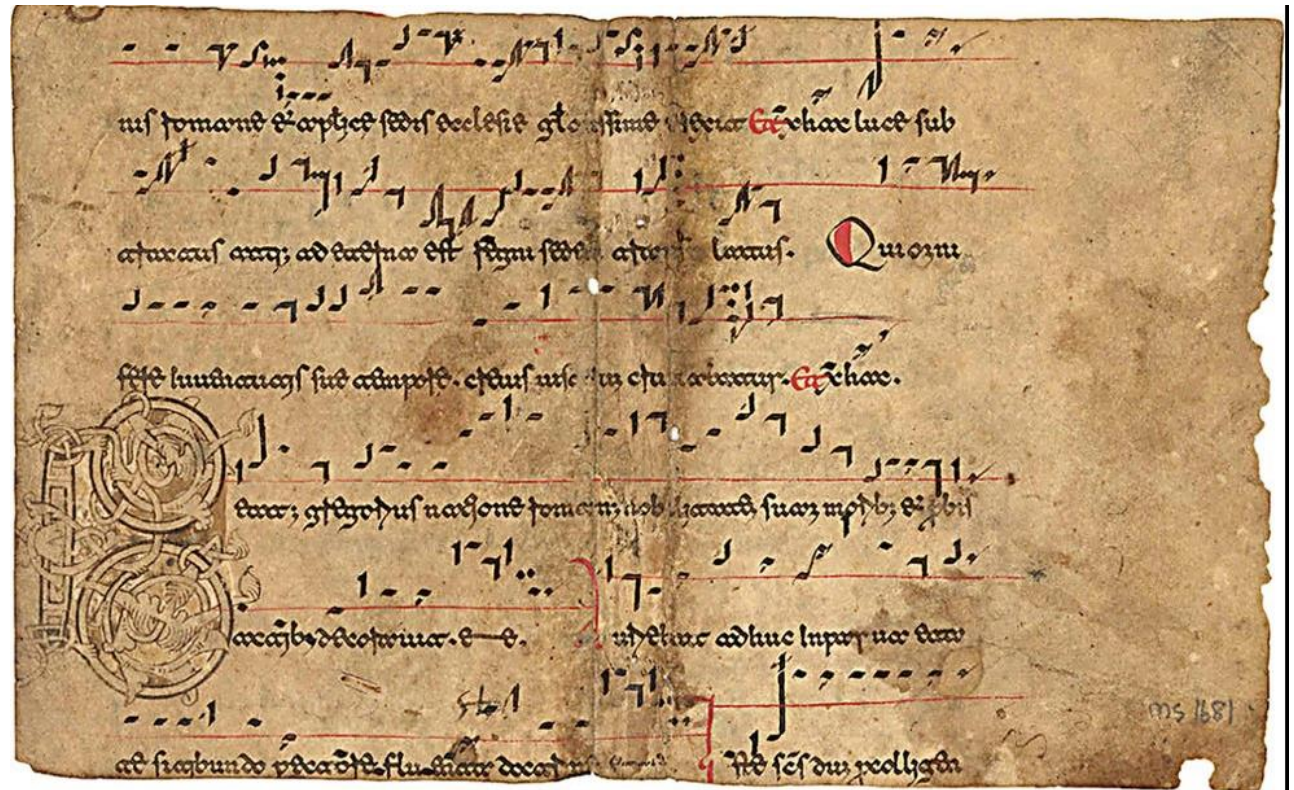
DOMINICA. II.

Populus sion ecce.
Exsion species decoris eius
deus manifeste ve
Congrega te illi
sanctos eius qui ordinaue
runt testamentum
eius super sacrificia.

Att. Laxatus sum. V. Stantes erant.
Of Of tu conuertens. CO Hierusalem.

DOMINICA. III.

Gaudete in dno semp.
Q vises domine super cbe

MS in Latin on vellum, Montecassino, Italy, 2nd half of 12th c., 1 partial f. (ca. 1/2 f.)
Retrieved 19 Oct. 2021, from :https://www.schoyencollection.com/music-notation/beneventan-neumes/antiphonal-beneventan-neumes-ms-1681

German neumes: cantatorium, c900, from St Gallen (CH-SGs 359, f.27r)

Bent, I., Hughes, D., Provine, R., Rastall, R., Kilmer, A., Hiley, D., Szendrei, J., Payne, T., Bent, M., & Chew, G. Notation. *Grove Music Online*. Retrieved 19 Oct. 2021, from https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000020114.

Burkholder, J.P., & Palisca, C.V. (2006). *Norton Anthology of Western Music. Volume 1: Ancient to Baroque*. Fifth Edition. New York & London: Norton & Company.

Το πεντάγραμμο: συγκεκριμένες νότες, ή σχέσεις;

Το πεντάγραμμο: συγκεκριμένες νότες, ή σχέσεις; (ii)

[σι]

[ντο]

[σολ]

[λα]

[μι]

[ρε]

Κλίμακες

«Σε μουσικά κομμάτια από μουσικούς πολιτισμούς χωρίς διαμορφωμένη θεωρία της μουσικής οι κλίμακες καθορίζονται κατ' αρχήν από τον αριθμό των φθόγγων κάθε μελωδίας. Έτσι υπάρχουν διτονικές, τριτονικές, τετρατονικές, κλπ. κλίμακες.» [Γιάννου, Δ. 1995. *Ιστορία της Μουσικής – Σύνομη Γενική Επισκόπηση*, Τόμος Α'. Θεσσαλονίκη: University Studio Press. Σελ.12]

Παράδειγμα 2.1. Κεϋλάνη — Wedda

Κλίμακες
(Μελωδικές σημειώσεις, σελ.7)

Μείζονα κλίμακα

1ο τετράχορδο (της τονικής) 2ο τετράχορδο (της δεσπόζουσας)

I 2 3 4 5 6 7 11

I ii iii IV V vi vii I

Τονική Επιτονική Μέση Υποδεσπόζουσα Δεσπόζουσα Επιδεσπόζουσα Προσαγωγέας

↳ 12 Μείζονες κλίμακες:

Ντο – Ντο# (Ρεb) – Ρε – Μιb – Μι – Φα – Φα# (Σολb) – Σολ – Λαb – Λα – Σιb – Σι (Ντοb)

Μείζονα κλίμακα - τραγούδι

The image displays a musical score for the major scale in G major. The score is written on two staves: a treble clef staff for the vocal line and a bass clef staff for the bass line. The key signature is G major, indicated by three sharps (F#, C#, G#). The time signature is not explicitly shown but is implied to be common time (C) based on the notation. The vocal line consists of two measures of an eight-note scale. The first measure contains notes G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, and F#4. The second measure contains notes E4, D4, C4, B3, A3, G3, F#3, and E3. Fingerings are indicated by numbers 1-8 and accidentals (K for natural, μ for breath mark). The bass line consists of two measures, each containing a whole note chord: the first measure is G major (G2, B1, D2) and the second measure is E major (E2, G1, B1). The score concludes with a double bar line.

1K 2M 3M 4K 5K 6M 7M 8K 1K 2μ 3μ 4K 5K 6μ 7μ 8K

Μείζονες & ελάσσονες: ομώνυμες / σχετικές

Ντο μείζονα

Musical notation for the D major scale (Ντο μείζονα). The scale is written on a treble clef staff. The notes are D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C#5, D5. The intervals between notes are labeled as ημ (major second) and Τ (major third). The intervals are: D-E (ημ), E-F# (Τ), F#-G (ημ), G-A (Τ), A-B (Τ), B-C# (Τ), C#-D (ημ). The scale is written in a single line with a double bar line at the end.

Λα
Ελάσσονα
αρμονική
(σχετική)

Musical notation for the A minor scale (Λα Ελάσσονα αρμονική (σχετική)). The scale is written on a treble clef staff. The notes are A4, B4, C5, D5, E5, F#5, G5, A5. The intervals between notes are labeled as ημ (major second) and Τ (major third). The intervals are: A-B (ημ), B-C (Τ), C-D (ημ), D-E (Τ), E-F# (Τ), F#-G (ημ), G-A (ημ). The scale is written in a single line with a double bar line at the end.

Ντο
ελάσσονα
αρμονική
(ομώνυμη)

Musical notation for the D minor scale (Ντο ελάσσονα αρμονική (ομώνυμη)). The scale is written on a treble clef staff. The notes are D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5. The intervals between notes are labeled as ημ (major second) and Τ (major third). The intervals are: D-E (ημ), E-F (Τ), F-G (ημ), G-A (Τ), A-B (Τ), B-C (ημ), C-D (Τ). The scale is written in a single line with a double bar line at the end.

Τύποι ελάσσονας κλίμακας: φυσική, αρμονική, μελωδική
(Μελωδικές σημειώσεις, σελ.7)

1.Φυσική ελάσσονα

2.Αρμονική ελάσσονα

7[↑]

ημ. T. T. ημ. τριημ. ημ.

The image shows two musical staves. The first staff, labeled '1.Φυσική ελάσσονα', contains a natural minor scale: C4, D4, E4, F4, G4, A4, Bb4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. The notes from G4 to Bb4 are bracketed and labeled 'ημ. T. T.'. The second staff, labeled '2.Αρμονική ελάσσονα', contains a harmonic minor scale: C4, D4, E4, F4, G4, A4, Bb4, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. The notes from G4 to B4 are bracketed and labeled 'ημ. τριημ. ημ.'. Above the second staff, a '7[↑]' indicates the raised seventh degree.

3.Μελωδική ελάσσονα

6[↑] 7[↑] 7[↓] 6[↓]

T. T. ημ. T. T. ημ.

The image shows a musical staff for the melodic minor scale. The notes are C4, D4, E4, F4, G4, A4, Bb4, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4. The notes from G4 to B4 are bracketed and labeled 'T. T. ημ.'. The notes from B4 to G4 are bracketed and labeled 'T. T. ημ.'. Above the staff, '6[↑] 7[↑]' is written above the A4 and B4 notes, and '7[↓] 6[↓]' is written above the B4 and A4 notes.

Οπλισμοί (Μελωδικές σημειώσεις, σελ.8,9)

Ο κύκλος των πεμπτών

FIGURE 3.2: Circle of fifths

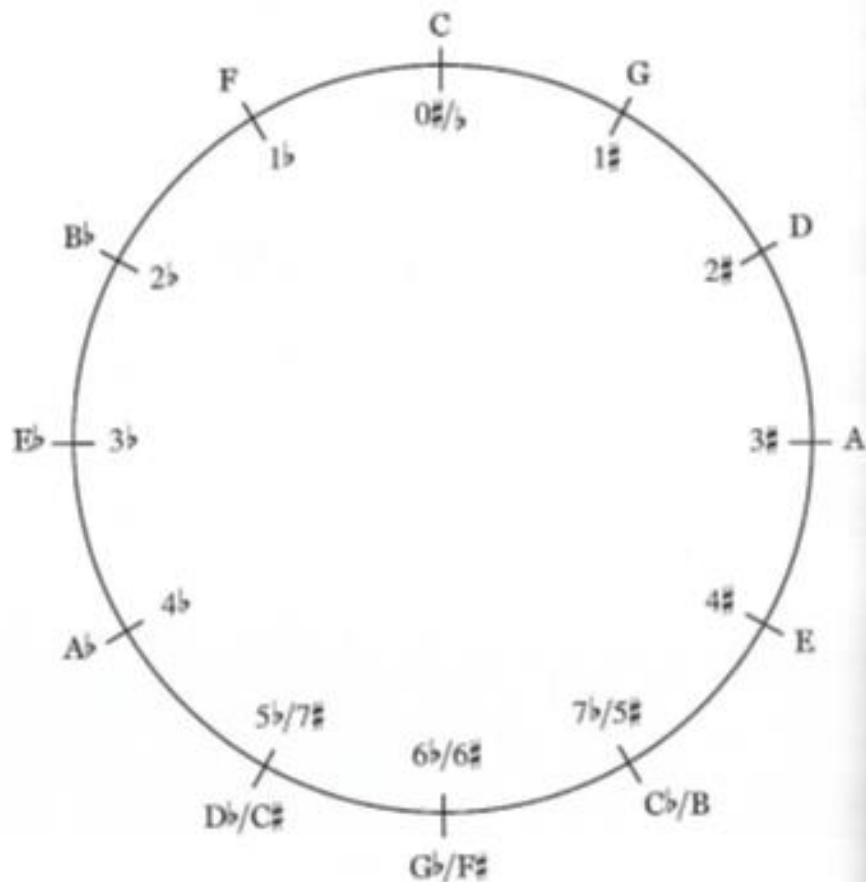

FIGURE 3.1: Major key signatures

Two musical staves illustrating major key signatures. The top staff shows the key signatures for C, G, D, A, E, B, F#, and C#. The bottom staff shows the key signatures for C, F, Bb, Eb, Ab, Db, Gb, and Cb. Each key signature is represented by a set of sharps or flats on the staff lines.

Ακουστική εύρεση μελωδίας

Αντίληψη διαστημάτων

Αντίληψη βαθμίδων

↳ Πρώτα βήματα:

-αναγνώριση είδους τονικότητας (μείζ./ελάσ.), και

-εύρεση τονικής (I ή i)

([α] Ξεκινώντας από οποιαδήποτε νότα τής μελωδίας, ανεβαίνουμε/κατεβαίνουμε μέχρι να βρούμε ημιτόνιο, και να το αναγνωρίσουμε ως τις βαθμίδες 3-4 ή 7-1 για τη μείζονα, ή

[β] Συνεχίζουμε την ακρόαση μέχρι να ακουστεί το I ή i)

Μελωδικές τάσεις των φθόγγων

(οι εικόνες είναι παρμένες από την ιστοσελίδα της Ακαδημίας Sibelius:

<http://www2.siba.fi/muste1/index.php?id=63&la=en>

Ανακτήθηκε 5/9/2011)

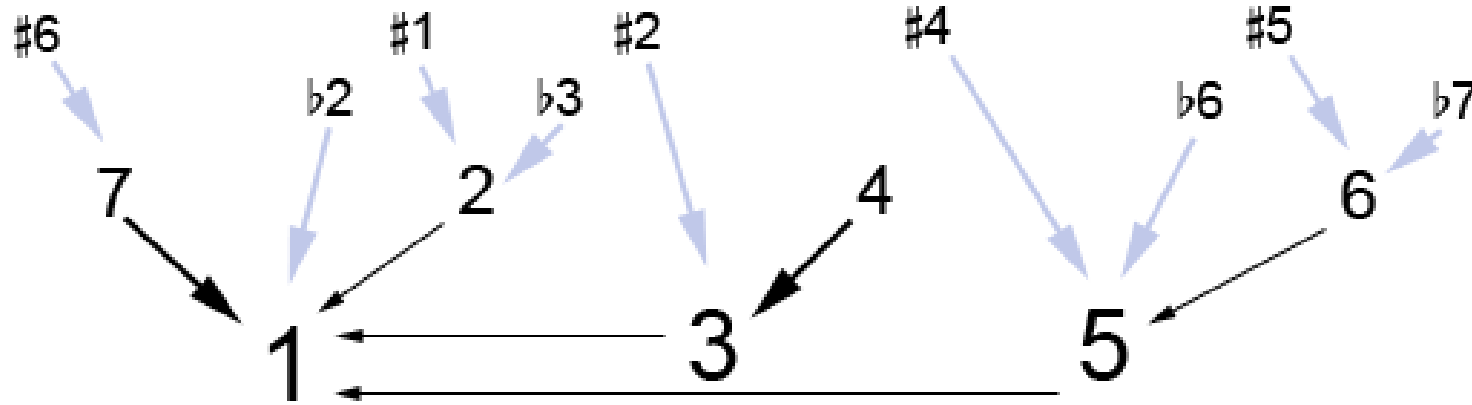
Στα πλαίσια της τονικής μουσικής, οι πιο σταθεροί φθόγγοι μέσα σε μια τονικότητα, είτε μείζονα είτε ελάσσονα, είναι οι βαθμίδες 1, 3, 5 - δηλαδή οι νότες της τονικής συγχορδίας. Οι υπόλοιποι φθόγγοι είναι πιο ασταθείς και κατά την εξέλιξη μιας μελωδίας συχνά τείνουν να λυθούν σε έναν από τους σταθερότερους φθόγγους:

The image displays two musical staves illustrating melodic tendencies. The top staff shows a C major scale with tendencies: 6 to 5 (T), 5 to 4 (S), 4 to 3 (S), 3 to 2 (T), 2 to 1 (T), 1 to 7 (T), 7 to 8 (S). The bottom staff shows a B-flat major scale with tendencies: 6 to 5 (S), 5 to 4 (T), 4 to 3 (T), 3 to 2 (T), 2 to 1 (T), 1 to 7 (S).

Βαθμίδες
(Μελωδικές
σημειώσεις, σελ.10)

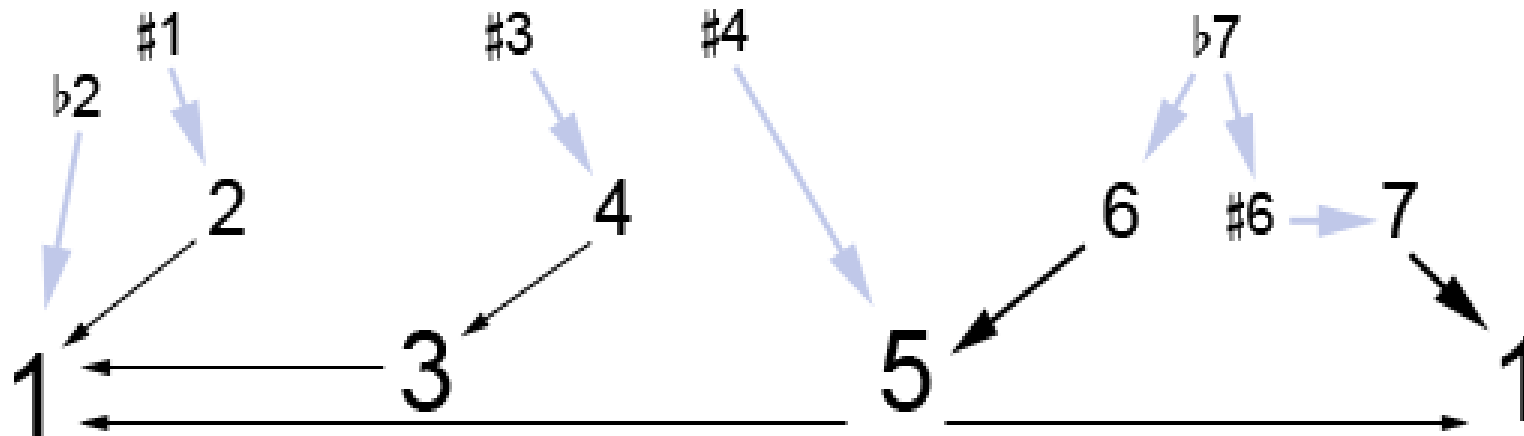
Οι αλλοιωμένοι φθόγγοι παρουσιάζουν το μεγαλύτερο βαθμό αστάθειας. Η παρακάτω σχηματική απεικόνιση δείχνει τις τάσεις των φυσικών και αλλοιωμένων φθόγγων σε μια μείζονα τονικότητα. Οι αριθμοί αντιστοιχούν σε βαθμίδες:

(Μείζονα)→

Η επόμενη σχηματική απεικόνιση δείχνει τις τάσεις των φυσικών και αλλοιωμένων φθόγγων σε μια αρμονική ελάσσονα τονικότητα, όπου το 7 είναι οξυμένο και το 7b φυσικό:

(Ελάσσονα)→

Οι βαθμίδες της μείζονας κλίμακας. Μελωδίες για την εντύπωση τής απόστασης κάθε βαθμίδας από την τονική στο εσωτερικό αυτί (Rifkin & Urista, 2006):

A musical staff in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The staff contains seven groups of notes, each representing an interval from the tonic. The notes are: 1. C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4; 2. C4, D4; 3. C4, D4, E4, F4; 4. C4, D4, E4, F4, G4; 5. C4, D4, E4, F4, G4, A4; 6. C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4; 7. C4, D4. Below each group is a fingering notation: 12171, 21, 321, 4321, 51'51, 671', 71'.

Οι βαθμίδες της (φυσικής) ελάσσονας κλίμακας. Μελωδίες για την εντύπωση τής απόστασης κάθε βαθμίδας από την τονική στο εσωτερικό αυτί (Rifkin & Urista, 2006):

A musical staff in treble clef with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The staff contains seven groups of notes, each representing an interval from the tonic. The notes are: 1. C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4; 2. C4, D4; 3. C4, D4, E4, F4; 4. C4, D4, E4, F4, G4; 5. C4, D4, E4, F4, G4, A4; 6. C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4; 7. C4, D4. Below each group is a fingering notation: 12171, 21, b321, 4321, 51'51, b651, b7b651.

Εκτάσεις τονικών
μελωδιών
(Μελωδικές σημειώσεις,
σελ.12)

1. Πεντάχορδο

1 2 3 4 5

2. Πεντάχορδο + 6,7

7 1 2 3 4 5 6

3. Πεντάχορδο & τετράχορδο

7 1 2 3 4 5 5 6 7 1 2

4. Τετράχορδο & πεντάχορδο

5 6 7 1 1 2 3 4 5 6

Μελωδική prima vista
(Μελωδικές σημειώσεις,
σελ.22)

Allegro assai

7

12

C. P. E. Bach, March (adapted)

f

Melody 7 Mozart, Piano Sonata in G Major, K. 283, second movement (adapted): TP

mf

5

Το διάστημα 2ας

Μουσικό παράδειγμα –

Πλήρης παρτιτούρα, ανάλυση και εκτέλεση:

<http://composersguide.com/more-scales-and-harmonies/>

5 φυσικοί τόνοι (ντο-ρε, ρε-μι, φα-σολ, σολ-λα, λα-σι)

2 φυσικά ημιτόνια (μι-φα, σι-ντο = βαθμίδες 3-4 και 7-8 στη μείζονα)

Δώστε:

Τ πάνω από το σι

Τ κάτω από το σολb

Τ πάνω από το μι

Τ πάνω από το λαb

Χρ.ημ. πάνω από το ρε

Διατ.ημ. πάνω από το ρε

Προσοχή - Η 2Μ, ο τόνος, είναι σχετικά μεγάλο, «ευρύχωρο» διάστημα!

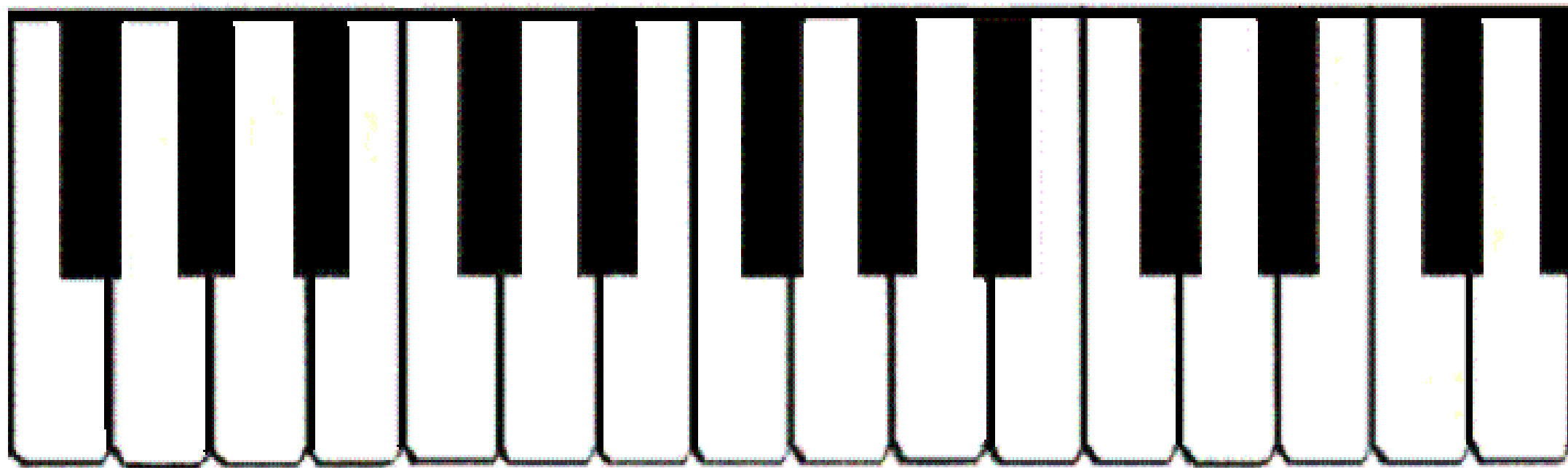
Τραγούδι:

The first system of musical notation consists of two staves, treble and bass, in common time (C). The treble staff contains five whole notes: G4, A4, B4, C5, and B4. The bass staff contains five whole notes: G3, A3, B3, C4, and B3. The notes in the treble staff are consistently one octave higher than the notes in the bass staff.

The second system of musical notation consists of two staves, treble and bass, in common time (C). The treble staff contains five whole notes: G4, A4, B4, C5, and B4. The bass staff contains five whole notes: G3, A3, B3, C4, and B3. The notes in the treble staff are consistently one octave higher than the notes in the bass staff.

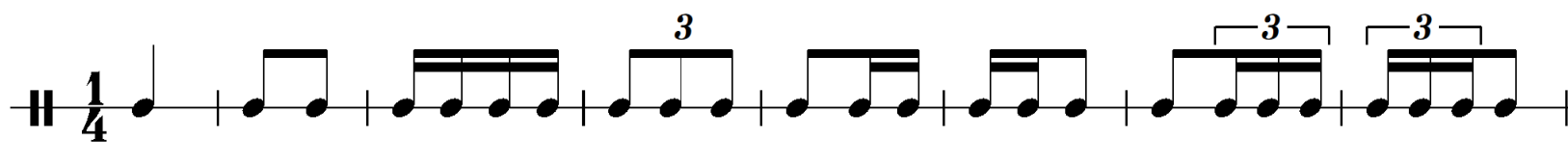
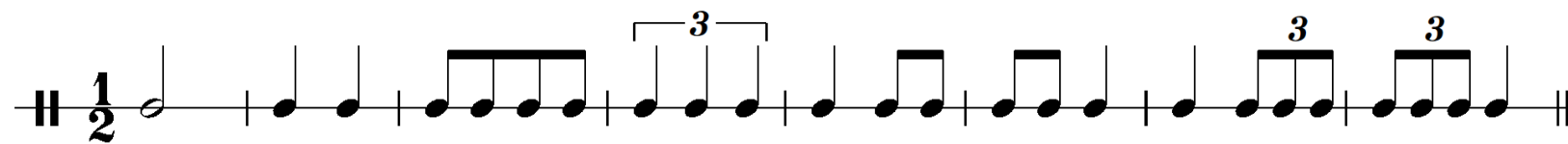
«Ιχνηλάτηση» μελωδίας με 2ες

Η χρονική παράμετρος της μουσικής

- Παλμός (με διάφορα tempi, και διάφορες αξίες. Δεν υπάρχει σε όλες τις μουσικές – π.χ. γρηγοριανό μέλος)
- Μέτρο (ομαδοποίηση & ιεράρχηση: χαρακτηριστικά του εγκεφάλου: σε αδιαφοροποίητους παλμούς, εμείς ‘επιβάλλουμε’ το μέτρο)
- Ρυθμός (οι σχέσεις διάρκειας των ήχων και των παύσεων)

Ο ίδιος ρυθμός, με διαφορετική κάθε φορά αξία ως παλμό:

Ως το επόμενο μάθημα:

Η εργασία εβδομάδας του 2^{ου} μαθήματος δίνεται αναλυτικά:

Στα Έγγραφα του Openeclass > (ii)Εργασίες για κάθε μάθημα > Άσκηση Ακοής I, Μάθημα 02, Εργασία

Χρησιμοποιήστε τις ασκήσεις σύμφωνα με τις ανάγκες σας.

(Αξιοποιήστε ιδιαίτερα τις ασκήσεις dictée, καθώς και τις ρυθμικές ασκήσεις).